

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četiri leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Uredništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katoškega školskega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, sprejemna naročnina, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne pettivrste za enkrat 18 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 12 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 5 vin. Parte in zabavne vsake pettivrste 24 vin., izjave in Poslano 36 vin. — Inserati se sprejemajo do torka popoldne. — Nezaprte reklamacije so poštnine proste.

Velika zmaga v zahodni Galiciji.

Kmečke skrbi.

Bili so časi, ko si je vsakdo prisvajal pravico, zmerjati čez državni zbor in ga onalovaževati. Sedaj se je mnenje o pomenu državnega zbora spremenilo. Ako bi državni zbor tudi nič drugega ne pomenil, to je gotovo, da je imelo ljudstvo, ko so bila vrata državnega zbora odprta, po svojih zastopnikih svobodno besedo in nadzorstvo čez vso javno državno upravo. Sedaj ni te kontrole. Vsi je pogrešamo, posebno pa še kmečki stan, in med nami vsemi dozoreva prepričanje, da je najslabši državni zbor še vedno boljši kot razmere, v katerih so zastopniki ljudstva obsojeni na molčanje.

Kmečki stan si močno želi, da bi se pri dopustih in posebno pri dalje trajajočih oprostihvalih oziralo bolj in bolj na poletne potrebe kmečkega stanu, ko je pri gospodarstvu vse polno dela. V tem pogledu bi naj našli pot, ki bi kmata istotako upoštevala kakor meščana, uradnika in fabriškega delavca. Za te se dobijo razmeroma mnogoštevilne oprostite, ker se smatrajo za izročeno jim delo za „neobhodno potrebni“. V mnogih kmečkih družinah pa so istotako slučajni „neobhodne potrebe“. Naj bi v tem oziru oblasti ne povpraševale samo orožnikov za mnenje, ampak predvsem župane, ki iz lastne skušnjave lahko presodijo potrebo ali nepotrebo. Nekatera glavarstva gredo sicer kolikor mogoče ljudstvu na roko, pri drugih zopet se gleda skozi stroga uradniška očala, ki vidijo le paragrafe, a ne ljudskega življenja.

Hudo razburjajo kmete vedne tožbe zaradi pretiravanja cen raznih kmečkim pridelkom. Vsak obrtnik, vsak trgovec vsled sedanjih razmer podražuje svoje blago, samo kmetu se zamerja, ako je nekoliko dražji. In nihče ne misli, da kmet ne nastavlja poljubno svojih cen, kakor se to n. pr. dogaja pri kartelih (trgovskih zvezah), ampak da se strogo ravna po starem gospodarskem načelu, kolikor se blaga ponuja in koliko se po njem povprašuje. Ne gre, da se pri kmečkih cenah uvažujejo mestne razmere, torej

razmere uživalcev, ne pa razmere pridelovalcev. Kakor se v mnogih drugih rečeh kličejo strokovnjaki v sodno dvorano, tako bi se tudi pri vsaki obravnavi glede kmečkih cen morali pritegniti večji kmečki gospodarji in povprašati za mnenje.

Kmečki stan ima največje boje z naravo. V težki borbi s celo naravo izvablja zemlji potrebne sadove in jih daje človeški družbi na razpolago. Zato bi morala človeška družba njegov boj z naravo podpirati. A razmere so take, da je kljub temu stara kmetova pritožba zoper lovske postave, s katerimi branijo nekatere plasti človeške družbe v svojo zabavo različne škodljive živali. Letos lovci niso izpolnili svoje dolžnosti, ker je niso mogli. Radi tega naj oblasti ne delajo glede pokončevanja divjadi, koje je že v postavi za gotove slučaje priskrbljeno, nobenih težav ter naj hitro, zelo hitro rešujejo vloge kmečkih občin. Kmet rad žrtvuje svoje življenje na bojišču, naj torej tudi oblasti ne ščitijo zajca in drugih divjadi. Kakor je kmetu predpisano, koliko kruha sme snesti na dan, tako se naj tudi zajcem in fazanom letos onemogočijo obilnejše pojedine.

Važno za črnovojniške obvezance.

Naknadno prebiranje črnovojniških letnikov 1878 do 1894.

Pri prebiranju črnovojniških zavezanec letnikov 1878 do 1894, ki se je vršilo v času od 1. oktobra do 31. decembra lanskega leta, so se dosegli uspehi, iz katerih se je razvidelo, da se pri presoji glede sposobnosti za vojaško službo ni postopalo povsod enakomerno. Razlike, ki so vsled tega nastale, se torej morajo izjednačiti, da se pritegne enakomerno vse za vojaško službo sposobne državljane za obrambo domovine pod orožje. Vojaška uprava je torej odredila, da se vnovič vrši prebiranje zgoraj označenih letnikov črnovojniških zavezanec. Od novega prebiranja so izvzeti tisti posamezni upravni okraj, ki so dali že pri lanskem prebiranju zadostno število za vojaško službo sposobnih moč in mladenčev. K novemu prebiranju morajo torej priti vsi črnovojniški zavezanec, rojeni v letih 1878 do 1890, 1892, 1893 in 1894, ki tačas še ne služijo v skupni armadi, v vojni mornarici, v domobranstvu, ali pri orožnikih, ali ki vsled svoje osebne črnovojniške zavezanosti ne

pravljajo črnovojniške službe, torej tudi tisti, ki so bili pri prejšnjem prebiranju sicer spoznani za sposobne za črnovojniško službo, ki so pa dobili takrat, ko so bili poklicani pod orožje, ali pa tudi pozneje, kot za vojaško službo nesposobni, dopust. Določila, ki naštevajo izjeme in okoliščine, vsled katerih temu ali onemu črnovojniškemu zavezancu ni treba priti k prebiranju, se sedaj bistveno razlikujejo od prejšnjih tozadevnih poročil. Da se olajša nadzorovanje in da se črnovojniški zavezanec ne bodo mogli odtegniti prebiranju, se je odredilo, da se mora zglasti na županstvu vsak črnovojniški zavezanec brez izjeme. Priporočila se, da prinese vsak črnovojniški zavezanec s seboj dotično črnovojniško izkaznico, katero je dobil pri lanskem prebiranju. Prebiranje črnovojniških zavezanec se bo vršilo v času od 25. maja do 15. junija 1915 in sicer bo moral priti k prebiranju pred fišto naborno komisijo, ki je določena za tisti kraj, v katerem je stanoval črnovojniški zavezanec dne 1. maja 1915, katerega dne je bila razglašena ta odredba. Če torej črnovojniški zavezanec spremeni po 1. majniku svoje bivališče, ne spremeni to prav nič na tej odredbi, izvzemši, če se je črnovojniški zavezanec označenega dne le mimogrede in samo za nekaj dni nahajal v dotičnem kraju, kar pa njegovega trajnega bivališča v smislu te odredbe ne spremeni. Če bi se črnovojniški zavezanec ne zglastil pri županu tiste občine, kjer stanuje, bi bil od politične oblasti strogo kaznovan. Vsled tega novega prebiranja črnovojniških zavezanec označenih letnikov se bo prebiranje črnovojniškov od 42. do 50. leta zavlekle in določilo za poznejši čas.

Razširjena črnovojniška dolžnost.

Kakor že pred nekaj časom naznanjeno, so tačas obstoječe izvanredne razmere dovedle do spoznanja, da je potrebno začasno razširiti črnovojniško zavezanost, da se v svrhu popolnega uspeha in v obrambo države pritegnejo pod orožje vse razpoložljive ljudske sile. Vlada je tozadevno izdala za vostransko državno polovico posebno naredbo, za Tirolsko in Predaljsko pa posebni cesarski patent. Vsa tozadevna določila so veljavna le za dobo sedanjega vojske. Morebitna trajna ureditev črnovojniške zavezanosti se bo vršila v poznejšem času, ko se bodo nehale vsled vojske povzročene izvanredne razmere. Črnovojniška zavezanost se bo torej pričela s pričetkom leta, v katerem bo črnovojniški zavezanec dopolnil 18. leto svoje starosti, in bo trajala do konca tistega leta, v katerem bo izpolnil 50. leto svoje starosti.

Razdelitev nove črnovojniške zavezanosti v dva poziva se bo v toliko predugačila, da bo vseboval prvi poziv črnovojniške zavezanec od pričetka službene obveznosti do konca leta, ko bo izpolnil 42. leto svoje starosti; drugi poziv pa bo vseboval letnike starejših črnovojniških zavezanec, torej od 43. do 50. leta. Glede uporabe črnovojniškov v sedanjih vojski je določeno, da se bo moglo, če se bo izkazala izvanredna potreba, osobito za izpolnitev skupne armade in domobranstva, pritegniti tudi vse črnovojniške pod orožje, toda le tako dolgo, dokler bo neobhodno

LISTER.

Rezervist Grega.

Po resničnih virih spisal Matko Krevh.
(Dalje.)

Na kolo pa je Grega pozabil, pozabil celo tedaj, ko se je odpravil domov; odšel je mirno in brezskrbno ter sporočil gospodarju, da se krušnica dobro melje.

Drugega dne — kdo bi si mislil kaj takega o Rogaču — se je Grega postil in obenem poslušal posledice težke gospodarjeve roke.

Razumljivo je, da takega človeka niso mogli porabiti pri vojaki, dasiravno jim je njegova močna postava zelo ugajala. Poslali so ga domov iz treh vzrokov, prvič, ker se Grega ničesar ni naučil, drugič, ker Grega ničesar ni znal in tretjič, ker je Grega napravil vse narobe. Salutiral je z levico, začel korakati včasih z levo, največkrat pa z desno nogo in obračal se je kakor petelin na stolpu domače cerkve, enkrat sem, drugič pa tja. Vojaški predstojniki so bili v veliki zadregi zaradi njega, končno pa so le spoznali in ukrenili, da je Grega doma v Zakotju in samo tam.

In sedaj ta pozivnica! Rogač je bil v resnici v zadregi zaradi nje. Ali naj pošlje Grega samega na vlak? Naj li ga spremlja ter si naredi nepotrebne stroške? Vrnivši se od župana, razložil je vse svoje pomisleke ženi, ki je bila v takih rečeh pametna svetovalka.

„Kaj si boš trl glavo“, govorila je Rogačka, „pojdi z njim na kolodvor; če je vojska, poklicali bodo tudi druge rezerviste iz Zakotja in tem izročiš Grega v varstvo, nazaj pa ga bodo že spravili, kakor so ga prvič.“

Rogač ji je molče pritril in sklenil storiti po

ženinem načrtu. Poklical je Grega v sobo in mu začel govoriti približno tako-le:

„Grega, jutri greš k soldatom.“ — Grega je odprl usta na stečaj. — „Zato boš oblekel boljše obleko. Ko bo ura devet, pojdeš z menoj na kolodvor, ali si razumel?“

Grega ni prikimal in ne odkimal, ker ni ničesar razumel. Gospodar je moral ponoviti besede:

„Ko bo ura devet, pojdeš z menoj, ali sedaj veš?“ Tedaj je Grega prikimal, ker je mislil, da je tako najbolje.

Nastopil je ponedeljek, tisti nepozabljivi dan za toliko družin in rezervistov. Na vse zgodaj se je pričelo tako življenje, kakor ga ne pomnijo rodovi. Ni je bilo skoro hiše, pri kateri se ne bi poslavljal rezervist od svojih dragih. Koliko solz pa se je pretočilo isti dan, to ve samo Bog. Gregovo slovo je bilo lahko. Domači so ga sicer nekoliko pomilovali, a solzil se ni nihče, ker je vsak vedel, da se hlapec kmalu vrne. Rezervist Grega se je oblekel praznično, si naprtal kovčeg, v katerega je naložila gospodinja raznih reči za vsak slučaj, in odšla sta z gospodarjem proti kolodvoru. Rogač je šel naprej ter se ukvarjal v mislih z gospodarstvom. Grega pa je storkljal za njim ter se čudil, da mora tak dan od doma.

Na kolodvoru je pričakovala velika množica vlakov, ki bi naj odpeljal rezerviste na vse strani. Grega je ostrmel pred toliko množico; sramežljivo se je skrčil za gospodarja in od tam opazoval rezerviste s šopki in kovčki. Nekateri so vriskali in prepevali, s hripavimi glasovi, drugi so se tiho pogovarjali z domačimi, ta z ženo, oni s stariši, tretji so pretili in grozili sovražniku z groznim maščevanjem, četrti pa so stali mirno in ravnodušno, kakor bi se peljali na potovanje ali pa po opravkih, a teh je bilo najmanj. Gregi se je zdelo, da bi rabi še dvoje oči, ako bi si hotel ogledati vse ljudi in vse prizore natanko. Vprašal bi bil rad, odkod toliko ljudi in kam so namenje-

ni, pa si ni upal ziniti in tudi zanesel se ni na sebe, da ne bi bleknil kakšne neumne; zato je opazoval molče in si mislil svoje.

Rogač je poiskal med množico soseda Brdača, ki je tudi mora, na vojsko, in ga zaprosil, da bi prevzel varstvo nad Grego.

„Ne gre mi v glavo“, govoril je Rogač, „da so se spomnili tudi Grege. Imeti morajo vendar zapisano, da ni pri pravi pameti.“

„Mislim“, je pridjal sosed, „da se je zgodilo v veliki zmešnjavi. No pa lahko se zanesesh, skrbel bom zanj, dokler bo mogoče.“

„Bodi prošeni! Nazaj ga bodo menda sami spravili.“

Poklical je Grega in mu pokazal soseda. „Veš, Grega, zraven Brdača se boš peljal, da veš.“

„I hih, Brdač“, se je Grega, razveseljen, da je smel nekaj povedati.

Na kolodvor je privozil dolg vlak...

Iz vseh oken so gledali rezervisti, mahali z okrašenimi klobuki, vpili, vriskali, peli in klicali znanec. Krog vozov je nastal tak trušč, da človek sam sebe ni razumel. Ljudje so se prerivali, silili k vlakom, stegali roke v slovo, rezervisti pa so plezali, rili in silili s težkimi kovčki v vozove, zakaj vsak si je hotel poiskati primeren prostor za dolgo vožnjo. Žene so jokale, otroci vpili in klicali za očeti, ti pa so molče odzdravljali v žalosti, da morajo zapustiti svoje drage.

Med najmirnejšimi je bil gotovo Rogačev Grega. Čudil se je trušču, čudil solzam, kajti za njim se ni jokal nihče; kaj takega sploh ni bil navajen. Z Brdačem sta si poiskala v zadnjem vozu še precej ugoden prostor, pravzaprav je poiskal le Brdač, Grega pa je samo pokorno sledil. Ko sta se za silo utaborila v zadnjem kotu, stegnla sta svoje glave skozi okno in opazovala prerivanje in tekanje ob vlakih; Videla sta veliko, žalostno slovo. (Dalje prihod.)

potrebno. Črnovojniške zavezanec drugega poziva se bo vpoklicalo v ta namen le v posebno izjemnih slučajih, na fronto pa le tedaj, če bi prvi poziv več ne zadostoval. Istotako se bo prizadevalo, poslati isletne črnovojneke le tedaj na fronto, če bi se nahajali že vsi ostali letniki prvega poziva na fronti.

Prebiranje mlajšega črnovojniškega letnika (18 let starih) se bo vršilo po mešanih komisijah (poleg vojaških se pritegnejo h komisiji tudi civilni zdravniki), da se na ta način določi, ali je črnovojniki res telesno sposobni za vojaško službo. Po izdanih predpisih se bo odslej črnovojniška dolžnost lahko skrajšala za tri leta, da se tako ozira na posebnega uvaževanja vredne slučaje. Črnovojniška dolžnost bo v nekaterih slučajih prenehala tisto leto, v katerem je črnovojniki dokončal 47. leto. Te ugodnosti bodo deležne pred vsem osebe, ki so pred časom, ko je stopil v veljavo ta novi vojni zakon, vstopile kot prostovoljci v armado in se jim je že pri vstopu v vojaško službo zagotovila skrajšana črnovojniška dolžnost.

Končno se še omenja, da se starejše letnike (42—50 let stare), ki so po razširjenju črnovojniške dolžnosti pritegnjeni k armadi, v bližnjem času ne bo vpoklicalo, ker država sedaj, ko se bodo v vojaško službovanje po zopetnih naborih pritegnili črnovojniki letnikov 1875—1894, razpolaga za sedaj z dovolj močnimi rezervami.

Z ozirom na uplív, ki ga ima vpoklic drugega črnovojniškega poziva (43—50 let stari) na narodno gospodarstvo, bo vojaška uprava skušala one delavske moči, katere so pri poljedelstvu, obrtu, trgovini, industriji in rudarstvu neobhodno potrebne, oprostiti vojaške službe. Upoštevalo se bo posebno tiste prošnje, ki se nanašajo na osebe, katere so za vzdrževanje gospodarstva in izvrševanje posameznih obratov neobhodno potrebne.

Ta določila so se uradno objavila dne 4. maja.

Črnovojniki, stari 37 do 42 let, vpoklicani.

Dne 6. maja je bilo prebiranje črnovojnikov letnikov 1873 do 1877 končano. Moštvo, ki je bilo pri naborih potrjeno, se bo vpoklicalo v vojaško službo v najkrajšem času. Črnovojniki, ki imajo ali v Avstriji ali na Ogrskem domovinsko pravico, ali pa če so bili v Avstriji ali na Ogrskem pri naboru, ako že niso vpoklicani pod orožje, ali ki z ozirom na javno službo ali javno korist niso bili od vojaške službe oproščeni, se morajo dne 15. maja 1915 oglasiti pri dotičnem vojaškem nadomestnem poveljstvu ali pri c. kr. deželnoobrambovskem okrajnem poveljstvu, ki je označeno na črnovojniški izkaznici. Ogrski državljani, ki so bili v Avstriji pri naboru, bodo vpoklicani s posebnimi pozivnicami. Kakor se uradno poroča, se namerava pri enem delu nadomestnih vojaških (črnovojniških) oddelkov, z ozirom na odvisno število črnovojnikov dotičnega oddelka, del vpoklicanih za kratek čas zopet odposlati na dopust. V tem oziru se bo v prvi vrsti oziralo na starejše letnike s posebnim ozirom na posebne vpoštevanja vredne o. kolščine, n. pr. če se črnovojniki neobhodno potrebuje pri obdelovanju polja. V tem slučaju se lahko tudi mlajši letniki upoštevajo. — Črnovojniki letnikov 1873 do 1877, ki so bili naknadno pri prebiranju, morajo iti 24 ur po naboru pod orožje. Črnovojniki pa, ki so bili radi boleznih začasno oproščeni vojne službe, se morajo oglasiti pri svojem vojaškem poveljstvu in sicer v času, kakor ga določa njegova črnovojniška izkaznica. Vpoklicanim črnovojnikom se priporoča, da prinesejo seboj dvojice močnih čevljev, žlico, nož in vilice ter posodo za jedila, pripravne za snaženje obleke in obuvale. Za te reči dobijo vojaki posebno odškodnino. Obenem si naj vpoklicanci vzamejo seboj tudi živeža za tri dni. Črnovojniška izkaznica daje pravico za prosto vožnjo po železnici. Vpoklicanec mora dati svojo izkaznico pri železniški blagajni potrditi.

Slike iz vojne.

Habsburška Avstrija naj živi!

Topničar Leopold Slapnik, doma iz Vranskega, nam piše iz bolnišnice v Košicah dne 24. aprila: Korajžo imajo naši spodnještajerski fantje in možje! Koliko smo prestali in koliko naših bratov že spajva po krvavih bojih, to ve samo Bog. Največ žrtev so dali na oltar domovine pešpolki št. 87, 47, 17 in 7 ter domobranski pešpolk št. 26, kakor tudi dragonski polk št. 5 ter naši topničarski polki, v katerih smo Slovenci in Hrvati. Dali smo za domovino in za našega cesarja Franca Jožefa I. svojo kri in svojo življenje. Tudi jaz sem bil 209 dni brez kake strehe na bojišču. Bog daj, da bi se še jaz kedaj vrnil v svojo slovensko domovino, v mojo ljubo vransko faro! Do dne 10. aprila sem bil nepoškodovan in sem pobijal Ruse, da je bilo veselje. Pa je prišla ruska kukavica in je zakukala ter me je pičila v desnoro in levo nogo. Potem sem pa moral vzeti slovo od svojih tovarišev. Težko sem se ločil od njih, a kot ranjenec mi ni bilo mogoče ostati na fronti. Bog daj, da bi bil kmalu zdrav in da bi že lahko šel zopet nazaj nad Ruse k svojim tovarišem. Bog jim daj doseči zmago! Slovenci ne odnehamo prej, dokler ne porazimo Ruse in vse druge naše sovražnike! Habsburška Avstrija naj živi! Vsem bralcem „Slov. Gospodarja“ iskrene pozdrave! Leopold Slapnik.

Slovenci se vrnemo zmagoviti!

Topničar Alojz Hodnik piše iz Karpatov svoji sestri v Smartnu pri Slovenjgradu:

Blaga mi sestra! Žalost, otožnost pri men' je doma, pa tudi veselje se včasih zamenja. Veselja je malo, ker preveč je skrbi, po domu, po domu mi srce želi. Tja, kjer živite v miru, brez skrbi, rad, o rad bi prišel vsaj za par dni. O ljuba ti hiša domača, kje si ti zdaj, kako daleč jaz od tebe oddaljen

sem zdaj! Ali, draga mi sestra in starši, bratovi Vi! Povejte, povejte, kako se vam kaj godi! Nadalje radovedno je moje srce, kako kaj mojim prijateljem in znancom kaj gre? Naznanim vam to, da zima sedaj že preneha, ali vojska naša v Karpatih vedno bolj napreduje. Na tisoče sovražnikov kroglja naša pomori, da že prostor zanje več ni (da bi vsak sam za se ležal). Res čudo božje je, da tako malokateri od Avstrijev umrje od krogle ruske. Bog in Marija, bodita z nami še z naprej, premagali bomo sovražnika moč in prišli bomo Slovenci zmagoviti in zdravi, k vam, ljubi domači, drugoč. Z Bogom! Ostani mi zdrava!

Potrdilo velikonočne spovedi poslal domov.

Vrli fant France Nerat, doma od Sv. Frančiška pri Gornjemgradu, ki služi pri pionirjih, piše dne 31. marca s severnega bojišča:

„Dragi starši! V začetku svojega slabega pisanja Vas vse skupaj lepo pozdravim. Ne bodite žalostni, če je Valentin moral iti k vojakom. Če Vas kateri vpraša, ali se vam sinova smilita, odgovorite mu, kot je enkrat napravila Spartanka, ko ji je sin iz vojske domov pobegnil, izdrla mu je ostri meč in ga je usmrtila.

Včasih je tukaj res slabo, a ko pridemo pa, v kakšno vas ali kam si že bode, prepevamo slovenske pesmi, da se kar razlega po Karpatih. Sedaj imamo bolj slabo stanovanje, ker smo pod milim nebom. Zima še tukaj ni pojenjala, veter in sneg imamo dan za dnevom. Kakor sem zvedel, je Janezov iz Okonine mrtev. Pošiljam vam podobico od svoje velikonočne spovedi. Vsi pionirji smo jih dobili od vojaškega, kurata Goleca. Shranite to potrdilo moje velikonočne spovedi na bojišču tako, da se ne bo zgubilo. Če bo mene zadela sovražna krogla, boste imeli ta spomin še 20—50 let. Rekl boste lahko: Tukaj imamo spomin od svojega sina, ki je dal svoje življenje za domovino. Če pa mi ljubi Bog da zdravje, pa ne bodem imel lepšega spomina z bojišča kot to podobico. Hvala Bogu, da mi je dal srečo, da sem lahko v sedanjem času opravil sveto spoved. Redkokedaj se le prigodi, da bi vojaki na bojišču lahko opravili velikonočno dolžnost. Nam slovenskim vojakom je bilo to v izredno veselje: gotovo pa tudi Vas to veseli. Med nami so bili tudi taki, ki že po deset let in še več niso bili pri spovedi. Sedaj pa se je vsak spomnil na Boga in je rad pristopil k mizi Gospodovi. Za našega vojnega kurata je to bila velika radost. Star slovenski pregovor pravi: „Kdor moliti prav ne zna, naj na morje al' na vojsko se poda!“ Mnogi tedaj, ko ne sliši krogle po zraku frčati, pravi da ni Boga, moj bog je samo kruh in če imam dovolj denarja. A ko začnejo krogle iz sovražnih pušk frčati proti nam, kakor sršeni in mušice, takrat se še tak brezverec le spomni Boga in pogleda proseč v nebo, kakor bi hotel v silobranu reči: Bog, Ti me varuj in mi pomagaj, jaz zaupam v Tebe, pripelji me srečno domov, postal bom zopet veren mož. Vojska uči ljudi moliti, vojska je v marsikaterem zakrknjenem brezvercu že vzbudila živo vero v Boga. Sila kola lomi!

Pozdravlja Vas Vaš zvesti sin

France.

Slovenski vojak naredi vse.

Tako misli mladenič Jurij Orož-Miheljakov, ki je v Zreče pri Konjicah poslal pismo sledeče zanimive vsebine:

Zborow, dne 24. jan. 1915.

Draga mi sestra! Danes je prva nedelja, kar sem se po dal na bojno polje, kjer hodim pred sovražnikom in me vsaki dan neprenehoma sovražne krogle pozdravljajo, danes torej po šestih mescih sem dočkal prvo srečno nedeljo, da sem imel priložnost, tudi cerkev obiskati in precej oddaljen od sovražnika, v miru se odpočiti. In ta trenotek porabim, da popišem malo moje dogodke. Mene so prve ruske krogle pozdravile dne 8. oktobra pri Ropi. Od tukaj smo podili sovražnika proti Przemyslu, Na levi strani od Przemysla je vas Košice. Tam sem bil s strojno puško (vojaški pravijo: mašinengewehr) v ognjeni črti. Da povem: Stotine Rusov je našlo smrt tamkaj. Mi smo bili tudi dobro pozdravljeni od ruske artilerije. Vendar je v noči od 10. na 11. oktobra sovražnik nenkrat zbežal in mi smo šli za njim do mesta Radimno, ki leži ob reki San. Tam je Rus preskočil vodo. Mi smo bili od 11. kora oddeljeni ter smo se podali skozi Przemysl proti Novemu Mestu, nemško: Neustadt. Tam sem doživel velik boj. Skoro tri tedne sem bival v zakupu, na enem torišču, da nismo in ne Rusi za ped se premaknili. Tu so topovi gromeli od jutra do večera. Na obeh straneh jih je mnogo zgubilo svoje življenje. Tam sem zadnjič govoril z Rajzmanovim Hanzekom. Od tam ga nisem več videl. Tudi Koskarjev Pepek, mislim, je bil tam ranjen. Odtod sem dne 5. novembra odmarširal proti Karpatom, in sem ob času večjega mraza bil pri Jaslisku celi mesec v ognju. Tu je bil Ribičev Pepek ranjen. Od tukaj sem šel na Ogrsko v Trg (Kurima). Tam se je nam posrečilo po štiridnevem hudem boju Ruse pograti v beg, v Galicijo, skozi mesto Jaslow. Tam je bil krvav boj. Vendar je sovražnik zbežal v smeri proti Krakovu. Od tam je sovražnik dobil novo po-

moč, a mi smo se začeli umikati. In ravno božično praznike smo imeli prav žalostne. Sv. večer bili smo pri Jaroslavu. Preskrbelo se nam je veselje. Zvečer smo namreč dobili kruha in pisma od pošte smo sprejeli. Na Božič sem celi dan kopal kritja ali kakor tu pravimo: dekunge. Na sv. Stefana dan bival sem v nekem hribu. Ker je bril prav mrzel veter ter pometal z dežjem in snegom, sem večkrat mislil na tople hiše in domači kraj. V nedeljo je celi dan snežilo in deževalo, oglašal se mi je tudi prazni želoдец, ki je že onemogel, a tudi mrzav in zimski veter je bil oster. Tukaj pri vasi Rihval pri Gorlicah se je vršil krvav boj z Rusi in je na starega leta dan Pecov v Bezovji, ki se Vivot, piše, našel svojo smrt. Jaz sem živel v vojni črti do 15. januarja, sledečega dne je prišel ukaz, da smo se podali k divizijam. Sedaj sem od 19. januarja v korni rezervi na Ogrskem, blizu Bartfa. Sedaj smo se znašli: Borlačkov Karol, Skakle, Pekošak Matija, Jurač, Godna od Sv. Kunigunde, Pajk z Oplotnice, Fajmoštrov Lojze z Blata. Vse vkup lepo pozdravijo, in tudi jaz. Več ne smem pisati, Danes smo bili v cerkvi in sem tudi Boga prosil, da bi me obvaroval še z naprej zdravega. Ko bi jaz mogel popisati, kaj je vojna! Ti jočeš, da se v solzah topiš, pa vendar slovenski vojak vse naredi! Jurček.

Karpati, dne 28. marca 1915.

Draga sestra! Tvoje pismo sprejel. Bog usliši Tvoje prošnje in Bog nam daj ljubi mir! Meni ne gre tako slabo, akoravno morem velike težave prenašati. Imam se za potrebo jesti in piti. Za to je sedaj mnogo bolje, kakor od kraja. Vendar željno pričakujem dneva in ure, ko bode prišla vesela novica in bo potolažila vsa srca ter bo zasijalo solnce miru. Mogoče še bodem tako srečen, da doživim veselega časa. Vem, da se imam ljubemu Bogu zahvaliti za veliko dobroto, katero mi je dosedaj dal in me zdravega ohranil. Z božjo pomočjo gre vse. Ako me pa zadene nesreča in ostanem na tem krvavem polju, imam pa veliko bratov in sester na drugem svetu, kjer se vidimo in snidemo. Tam v domovini ne bo več vojske in sovražstva. Tam bomo imeli mir. Tudi se ni treba bati smrti. Enkrat moram končati svoje življenje, danes ali jutri. Prišel bi še rad k vam in razložil tam svoje življenje. Ali kaj, ako ne bo mogoče. Le še enkrat bi rad videl zelene planine in ravno polje in drago mi hišico, kjer je moja zibka tekla. Oh daleč, daleč si dom Ti moj! Bom li še te videl, ali nikoli. Je srečen vsak človek, ki biva doma; oh, jaz se bojujem noč in dan za nje. Tisti, ki je bil mene piknil, je bil dne 22. sušca ujet in Klinčarjev tudi. Za Gačnikovega ne vem in Dobnika v Brezju. Mi smo potem napadli Ruse, smo jih zeb 500 ujeti, pa naših nismo več nazaj dobili. Ko to pismo pišem, se nahajam v gošči in čakam na sovražnika. Kako bo to klanje izpadlo, ne vem. Vam želim vsem skupaj vesele velikonočne praznike, da bi jih zdravi in veseli obhajali. To sprejmi od brata Jurčka.

Kdo nam daje moč?

Ivan Slana od 87. pešpolka, doma od Sv. Jurta ob Ščavnici, nam piše s Karpatov dne 17. aprila:

Sprejmite mnogo tisoč pozdravov od vseh Slovencev, kar nas je tukaj. Naznanim vam, da smo zelo veseli Vašega lista, ki nas kot stari znanec vsak teden obišče. Mislim sem že večkrat, kaj daje našim slovenskim vojakom pogum, da se kot levi zakadijo v sovražnika, da jih ni mogoče držati nazaj. Bilo je neki dan marca okrog 2. ure ponoči. Na našem levem krilu so prasketale puške in gromeli topovi, da je bilo groza. V tej uri sem slišal iz naših rogov polglasno moliti sv. rožni venec. Molitev je tisto sredstvo, s katerim si pridobiva slovenski vojak moč, da more vstrajno in junaško braniti svojo domovino.

Dragi bralci „Slov. Gospodarja“! Ko boste čitali to pismo, boste že v lepem mesecu Marijinem, v krasnem maju. Čeravno bo zaradi prevelikega dela težko, se vam udeležiti šmarnic, vendar si prizadevajte, da bodete kolikor mogoče častili Marijo. Kajti ona nam najlažje izprosi skorajšnji srečni konec vojne. Pozdrav! Ivan Slana.

Iz vojaške bolnišnice v Parizu.

Prinesli so v bolnišnico črnega francoskega vojaka. Razne dame francoskega Rudečega križa so se brigale zanj v obilni meri in mu donasale vse polno darov. Plemenitaške so kar tekmovalle med seboj, katera bolj obdari črnega vojaka. Nekoč, ko je bila njegova postelj zopet obložena z jedili, so opazile, kako je črnc nezadovoljen. Ena teh plemenitaškinj je skočila hitro v avtomobil in mu prinesla posebno darilo. Ali zamorec se ni bil zadovoljen. Poslale so po tolmača in po tem so izvedele, da bi črni vojak rad imel — košček kruha.

Prinesli so v bolnišnico vojaka vsega umazanega in smrad se je širil od njega. Visoke gospe Rudečega križa so se branile sleči ga in umiti. Morala je priti prava usmiljenka, ki je ubogega vojaka slekla, umila zmučenega in silno trpečega, mu zavezala rano in ga spravila v posteljo. Kdo je? so vpraševale visoke dame in izvedele so, da je ta vojak iz stare jako čislane rodbine. Na to pa vse k njemu. Vojak pa reče: Hvala lepa! Prosim naj mi streže ona, ki je mi bila prva pomočnica. Umele so ta nauk in odšle od njegove postelje.